
FYSIIKAN TUTKIMUSLAITOKSEN JOHTOKUNNAN KOKOUS 2/2017

PÖYTÄKIRJA

AIKA PERJANTAI 15.9.2017 klo 14.00 – 16
PAIKKA HIP:in kokoushuone (A311), Gustaf Hällströmin katu 2, 3. kerros

JÄSENET

prof. Mikko Alava (AY) (*kohdat 3 – 11*)
prof. Kari J. Eskola (JY)
~~vararehtori Jari Hämäläinen (LTY)~~
prof. Rauno Julin (JY)
prof. Hannu Koskinen (HY)
vararehtori Tuija Pulkkinen (AY)
prof. Mikko Ritala (HY) (*poissa kohdan 10*)
vararehtori Jarmo Takala (TTY)
dekaani Esko Ukkonen (HY)
prof. Kenneth Österberg (henkilöstön edustaja)

VARAJÄSENET

~~prof. Adam Foster (AY)~~
~~prof. Jukka Maalampi (JY)~~
prof. Tuure Tuuva (LTY)
~~vararehtori Kaisa Miettinen (JY)~~
~~prof. Katri Huitu (HY)~~
~~prof. Harri Lipsanen (AY)~~
~~prof. Antti Kupiainen (HY)~~
~~prof. Martti Kauranen (TTY)~~
~~varadekaani Kai Nordlund (HY)~~
~~yo-leht. Hannu Kurki-Suonio (hlöstön edustaja)~~

PUHEENJOHTAJA vararehtori Tuija Pulkkinen (kohdat 1 – 2),
dekaani Esko Ukkonen (kohdat 3 – 16)
ESITTELIJÄ johtaja Paula Eerola
ASiantuntija varajohtaja, tutkimuskoordinaattori Antti Väihkönen
SIHTEERI hallintopäällikkö Tuulikki Laurila

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus

Helsingin yliopiston johtosäännön 21 §:n mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Dekaani Jouko Väänänen on siirtynyt Helsingin yliopiston vararehtoriksi 1.8.2017 alkaen. Helsingin yliopiston rehtori on 23.8.2017 nimennyt hänen tilalleen Helsingin yliopiston edustajaksi HIP:in johtokuntaan dekaani Esko Ukkosen 31.12.2017 asti.

Varapuheenjohtaja Tuija Pulkkinen avasi kokouksen ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

2. Johtokunnan puheenjohtajan valinta

HIP:in johtosäännön (4.10.2010) 3 §:n mukaan johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

Päätös: HIP:in johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin dekaani Esko Ukkonen.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

4. Johtokunnan kokouksen 1/2017 (29.3.2017) pöytäkirjan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään edellisen johtokunnan kokouksen pöytäkirja (*liite 1*).

Päätös: Esityksen mukaan.

5. Ilmoitusasioita

- a. RECFA Helsingissä 19.5. – 20.5.2017 (*liite 2*)
- b. Valmisteluryhmän kokouksen 2/2017 muistio (*liite 3*)
- c. Luettelo johtajan tekemistä päätöksistä (*liite 4*)
- d. Tutkimuslaitoksen kulut ajalla 1/2017 – 7/2017 (*liite 5*)
- e. HIP:in yt-kokous 5.10.2017 klo 9.00

Puheenjohtaja onnitteli johtokunnan puolesta johtaja Paula Eerolaa Lappeenrannan teknillisen yliopiston tekniikan kunniatohtorin arvonnimestä.

6. Tutkimuslaitoksen asema erillisenä laitoksena Helsingin yliopistossa

Helsingin yliopiston hallitus päätti 19.10.2016 kokouksessaan, että yliopiston erillisten laitosten asema ja rakenne osana yliopiston toimintarakennetta selvitetään vuoden 2017 aikana. Rehtori asetti 21.11.2016 työryhmän tekemään hallituksen päätöksen mukaisesti ehdotuksen Helsingin yliopiston toimintarakenteesta. Työryhmä luovutti 24.3.2017 ehdotuksensa. Työryhmän ehdotuksen mukaan HIP säilyy tiedekunnan alaisena erillisenä laitoksena, on taloudellisesti itsenäinen ja sopii strategian toimeenpanosuunnitelmastaan dekaanin kanssa. Mahdollinen ylijäämä jää tutkimuslaitoksen käyttöön, ellei rehtori muuta päätä.

Helsingin yliopiston hallitus päätti 19.4.2017, että HIP:in asemaa ei muuteta. Se säilyy tiedekunnan alaisena erillisenä laitoksena ja on jatkossakin taloudellisesti itsenäinen.

7. Tieteellisen neuvottelukunnan (SAB) kokoonpano ja täydentäminen

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan tutkimuslaitoksella on tieteellinen neuvottelukunta, jonka toimikausi on neljä vuotta. Neuvottelukuntaan kuuluu jäsenenä 6-10 kansainvälisesti ansioitunutta asiantuntijaa tutkimuslaitoksen harjoittaman perustutkimuksen ja teknologiatoiminnan aloilta. Neuvottelukunnan jäsenistä vähintään puolet on ulkomaalaisia. Johtokunta nimeää neuvottelukunnan jäsenet. Neuvottelukunnan tehtävänä on arvioida HIP:n toimintaa ja antaa sitä koskevia suosituksia johtokunnalle.

Johtokunta on nimennyt johtokunnan kokouksessaan 1/2016 tieteellisen neuvottelukunnan 1.9.2016 alkavalle nelivuotiskaudelle. Neuvottelukunnan kokoonpanoa täydennettiin sähköpostikokouksessa huhtikuussa 2016. SAB:in jäsen Günther Rosner (University of Glasgow) on ilmoittanut eroavansa neuvottelukunnasta. Rosnerin eron jälkeen neuvottelukunnassa on kuusi jäsentä: professori Barbara Erazmus (CERN ja CNRS), professori Nigel Glover (Durham University), TkT Kalle Härkki (Outotec), Dr. Manfred Krammer (Physics Department, CERN), professori Wolfram Weise (Technische Universität München) ja professori Barbro Åsman (Stockholms universitet), joka toimii SAB:in puheenjohtajana.

Esitys: Johtokunta keskustelelee tarpeesta täydentää neuvottelukuntaa.

Päätös: Päätettiin täydentää tieteellistä neuvottelukuntaa henkilöllä, jolla on tutkimustausta FAIR:istä.

8. Tieteellisen neuvottelukunnan (SAB) suositukset

Fysiikan tutkimuslaitoksen tieteellinen neuvottelukunta (SAB) kokoontui Helsingissä 28. – 29.8.2017. SAB:in raportti on esityslistan liitteenä (*liite 6*). Johtokunta keskusteli SAB:in suosituksista.

Ohjelmien ulkopuolisista projekteista todettiin, että SAB piti Education and open data -projektia malliesimerkkinä myös muille CERN:in jäsenmaille. Projektissa on kehitetty helppokäyttöisiä työkaluja CERN:in avoimen datan hyödyntämiseen. Keskusteltiin mahdollisesta projektin yhteistyön tiivistämisestä Luma-keskuksen kanssa.

Teoriaohjelman osalta todettiin, että SAB kehui synergiaa teorian ja kokeiden välillä. Johtaja totesi synergian toteutuvan erityisesti Jyväskylän yliopistossa hyvin.

Teknologiaohjelman osalta keskusteltiin SAB:in huomioista sekä siitä, miten parhaiten aktivoida teollisuutta CERN:in ja myös muiden kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien hyödyntämisessä. Keskusteltiin yleisesti siitä, että Tekesin roolin kavennuttua teollisuusaktivoinnille tulisi löytää uusi omistajuus. Todettiin, että Business Finlandilla voisi olla oma roolinsa suomalaisen teollisuuden aktivoinnissa myös CERN:in suuntaan.

9. Tutkimuslaitoksen strategian toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2018

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 4 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on hyväksyä tutkimuslaitoksen toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevat suunnitelmat.

Esitys: Johtokunta hyväksyy toimeenpanosuunnitelman vuodelle 2018 (*liite 7*) ja valtuuttaa johtajan viimeistelemään sen.

Päätös: Esityksen mukaan.

10. Teknologiaohjelman johtaja vuosille 2018 – 2022

HIP:in työjärjestyksen (vahvistettu johtokunnassa 25.11.2010) mukaan tutkimuslaitoksen kullakin ohjelmalla on johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta ja omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtäväänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi. Ohjelman johtajan tehtävänä on:

- päättää ja vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymän toiminta- ja taloussuunnitelman antamissa rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle esitykset ohjelmansa sisällöstä ja henkilökuntansa enintään kolmen vuoden mittaisista kiinnityksistä.

Teknologiaohjelman johtajan Saku Mäkisen kausi ohjelmajohtajana päättyi 31.12.2017. Johtokunta perusti kokouksessaan 1/2017 työryhmän valmistelemaan teknologiaohjelman ohjelmajohtajan valintaa. Valmistelutyöryhmään kuuluvat johtaja Paula Eerola, vararehtori Tuija Pulkkinen ja vararehtori Jarmo Takala. Lisätietoja valintaprosessista on esityslistan liitteessä (*liitteet 8 – 10*).

Esitys: Johtokunta nimeää työryhmän esityksen mukaisesti professori Filip Tuomiston (Aalto-yliopisto) teknologiaohjelman johtajaksi 1.1.2018 – 31.12.2022.

Päätös: Esityksen mukaan.

11. HIP:in projektirakenne 1.1.2018 alkaen

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 4 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on päättää tutkimuslaitoksen toiminnan jakaantumisesta ohjelmiin ja hyväksyä uudet tutkimus- ja kehitysprojektit.

Teknologiaohjelman kolmivuotiset projektit Kiihdytinteknologia, Green Big Data ja BIC (Business Incubation Centre) sekä ydinaineen ohjelman kolmivuotiset projektit ISOLDE ja Alice-etusuunta päättyvät 31.12.2017.

Esitys: Johtokunta hyväksyy liitteen mukaiset projektit ja määräajat (*liite 11*).

Päätös: Esityksen mukaan.

12. HIP:in jäsenyliopistojen rahoitusosuudet 2018 – 2020

Fysiikan tutkimuslaitoksen jäsenyliopistojen välillä käytiin 5.10.2016 neuvottelu, jossa sovittiin jäsenyliopistojen rahoitusosuuksien pysymisestä vuonna 2017 vuoden 2016 tasolla. Neuvotteluissa sovittiin, että selvitetään yhteinen strategiatilanne ja että yliopistot neuvottelevat ja päättävät rahoituksen jatkosta vuodesta 2018 eteenpäin syksyllä 2017. Neuvottelu pidetään alustavan aikataulun mukaan Helsingin yliopistossa tiistaina 17.10. Neuvottelun alustavaa valmisteluaineistoa on pöytäkirjan liitteenä (*liite 12*). Asia oli esillä keskusteluasiana.

CERN:in jäsenyys edellyttää riittävää kansallista panosta tutkimustoimintaan Suomessa, tyypillisesti vähintään 30 % CERN:in jäsenmaksusta. Johtokunnassa pidettiin perusteltuna tavoitella em. kansallisen rahoituksen tasoa, mikä on vuodelle 2018 noin 4,43 miljoonaa euroa (sis. 200 000 euron rahoituksen FAIR:ille).

Johtokunnassa katsottiin panostuksen HIP:iin olevan yliopistoille ennen kaikkea strateginen valinta, eikä yliopistojen rahoitusosuuksien ole syytä määräytyä yksinomaan tutkintojen ja muiden indikaattorien perusteella. Tässä yhteydessä kiinnitettiin huomiota CERN:in suureen näkyvyyteen ja vahvaan asemaan myös tiedeyhteisön ulkopuolella, mikä osaltaan tukee CERN-tutkimustoimintaan panostamista kansallisella tasolla.

Keskustelussa tulivat esiin yliopistokohtaiset erot yliopistojen HIP:in maksuosuuden kohdentumisessa (yliopisto-, tiedekunta- tai laitostaso).

13. HIP:in tulevia tapahtumia vuonna 2017

- European Researchers' Night 29.9. (Jyväskylän yliopisto, Helsingin yliopisto)
- CERN Council -viikko 25. – 29.9., henkilöstötapaaminen 26.9.
- CERN LHC-RRB 23. – 25.10.
- Finland at CERN 1. – 3.11. (Geneve)

14. Muut asiat

Ei muita asioita.

15. Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraava kokous päätettiin pitää torstaina 23.11.2017 klo 11-13.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen noin klo 16.

Helsingissä 4. lokakuuta 2017

Esko Ukkonen, puheenjohtaja

Tuulikki Laurila, sihteeri

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston asian- ja dokumentinhallintajärjestelmässä (RIIHI).

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus